

Երեսնամյա այսպիսի

**ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՆ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԱՆՍԵՆ
ԿՐՈՆԱԿԱՆ, ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ
ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԵՐԿՆԱԲԱՐԱԹԵՐԹ**

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ՔԱՐԵԳԻՆ Բ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՉ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՊԱՏՏԱՄԸ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՍՈՒՐԲ ՀԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏՈՆԻ ԱՌԻԹՈՎ

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին, 2010 թ., ապրիլի 4

Յատև ճոր և Ողորդ և Դոգույն Սիրոյ, ամեն:

«Կաթոսի բարի մարտը Միդր և պինդ
կաթոսի հալիտեսական կանցից, որին կան-
վեցիր»

(Ս ՏԻՄ, 2 12)

Ապրիլի 4-ին Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում նշվեց Դիտու Քրիստոսի Դարության տոը: Մայր տաճարում պատարագ մատուցեց Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Քարեգին Բ Ամենայն Դայոց Կաթո-
ղիկոսը: Եկեղեցականաց թափորը Վեհաօրհնից դեպի տաճար անցնողից Վեհափառ Դայ-
րապետին և ԴՅ Նախագահ Սեթ Մարգարյանին: Ամպիվանակիներն էին ԴՅԸՄ վարչության
անդամներ Արիս Նրամանյան և Վազգեն Յակոբյանը, «Փյունիկ» բարեգործական հիմնադրա-
նի նախագահ Լևոն Մարգարյանը և ԱՄ պատգամավոր Արա Բաղդասարը: Նորին Սրբության
աղբիթներակներն էին Տ. Արշակ եպս հաջատարյալը և Տ. Անուշավան եպս ժամկետակալը:
Պատարագին ներկա էին ԴՅ ՏՄ նախագահ Դովիկ Արտաշատյանը, ԴՅԸՄ Նախագահ Ռեոն
Մեղրիակյանը, ԴՅԸՄ վարչության անդամներ, ԱՄ աստվածամորեր, ԴՅ կառավարության և
Գերագույն հոգեւոր խորհրդի անդամներ, Դայալատում հավատարմագրված դիվանագիտա-
կան առաքելությունների ղեկավարներ, միջազգային կազմակերպությունների ներկայացու-
ցիկներ, բարերար հայություններ, զիտության, կրթության և մշակույթի գործիկներ:
Պատարագից հետո Վեհաբանում տեղի ունեցավ պաշտոնական ընդունելություն:

**Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ՔԱՐԵԳԻՆ Բ
ՍԱՅՐԱԳՈՒՅՆ
ՊԱՏՏՐԱՐԵ ԵՎ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՉ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ
ԵՆՈՐԶԱՎԱՐԱԿԱՆ
ՈՒԴԵՐԳՈՎ ԱՎԵՏԱՄԱՆ
ՏՈՆԻ ԱՌԻԹՈՎ**

Միդրի բարեպաշտ ժողովուրդ,
Քրիստոսի տուրք և իրապաճառ Հարության
տուրք վերադառնալ խնդրություն և ուրախություն է բե-
րել ընդ ամբողջությամբ, ցնորություն բոլոր քրիստոնեա-
նության, ուրիշ Տիրոջ փրկարարությունը կան-
ված են հավիտենական կյանքի: Այսօր օրհնա-
բանում ենք հարուցյալ Փրկչին և նուստված ին-
ցյով ընդունում կյանքի հարցաբանակի և մարդկո-
րյան փրկության ամենապիտան:

Կյանքի հարցաբանակի մահվան դեմ հենարա-
կոր ուղղված է Աստուծո մարդասիրությամբ, Աստու-
ծու Ողորդ մարդկության Փրկչի համեմատ ասած
չարարանքներով, խաչելություն և իսկույ-
թյան: Պրիստոսի անդամ դասի ընթացքում
անդրիշ Քրիստոսի փրկարարությունը անդրիշ Կա-
թոլիկոս Բարեպաճի խաչելություն մատուցող
Աստվածաբան: Անճնի փրկարարությունը
մարդկոր, աղաթի փրկարար՝ չարագործի, ո-
ղբիմահու իրենց գործերը չար էին, որովհետև
ոչ չարք է գործում, աստու է լույսը (մանն, Զովի, Գ 19-20): Խաչի մեծ Քրիստոսի իսկա-
ստագործներն և ինտելիգենտները ողորմ էին, մինչ
չառնոր մարդուն էին Նրան՝ անգով: «Քրե
Աստուծու Ողորդ ես, ինչի պիտ խաչվե... ե... կիս-
վատանք» (Մատթ. ԻԷ 40-42): Խաչից չնչու
երկմանից չոր ծոցից աշխարհ եկած, մարդա-
քան և մահվանագետ դարձած Բարեպաճ մեր
Տիրո, այլ գեղեցկամից հարություն առավ, որ-
պեսզի ընդդիմ մարդկային ընդունությունը և պար-
գեի հավիտենական կյանքի շնորհի: Միայն ըսց
են հավիտենությունը դրեճեր, և կանված ենք

ժառանգորդը լինելու երկնքի արքայություն՝
Աստուծ ճշտագլ մերկայությունը ունենալու ու-
րախությունը: Աստուծ երկու-
դուով գնամք Նրա մոտ, ով Տեղն է կյանքի և
գրառալ է ու սիրով լի: Մարդկությունը
կամ աշխարհի Նա կարող է նորոգել միայն մեկ
խաչորդ՝ տեսնելով գլխուց, վերափոխվելով
ցանկություն մ ու ցանքը մարդկային հոգեկների:
Նա գիտի մարդկային արտերը, նրանց խոր-
հուրդները, գիտի բոլոր գործերի նպատակներն
և պիտի շնորհի արտերաշնորհքը առ Աստված
և ունեցած հավատի և իտյի համեմատ: Այս վա-
տանդությամբ է հայույցյալ Փրկչին տեսած առա-
քյալ խորություն ճիտա Քրիստոսով կառույ-
մնալ հավիտենական կյանքի
հույսին և հաստատում ու անգի-
շտու միջև հավատի
բարի մարտը:

Միդրի բարե-
պաշտ ժողովուրդ, ա-
վետարանական խաչ-
քի համեմատյա՝ հավա-
րապետյանին համար
կյանքը այս աշխար-
հում հոգեւոր պատե-
րազմ է, և իտյապես
չար բալավորից, ա-
մեն մտածումդ ու խոս-
քի մեջ անդաժույց ու
որ ընդունել ճշտա-
րիտում ու բարեկ, աղ-
բար գանձվեք միմյանք ու Աստուծ առջև, որ
դար գանձվեք միմյանք իտյի տրամալուծում: Հավա-
կյանքում միջոց փայլի տրամալուծում: Եվ, ճշտարանակ, չի լինի երբեք խաղաղություն, անկախան բարեպա-
վածում և խնդրություն պանտե, որտեղ չի մղվում
հավատի բարի մարտը, որտեղ Քրիստոսի փրկա-
րան մարմնացումն են Բարեպաճի:

Մեր ժողովուրդը Քրիստոսին է ընդունել որ-
պես իր Տիրոջ ու Փրկչի և Նրան ապավինած
դարեի մեջ բազում փորձություններ և հարա-
հարել և իր համար փորձած գեղեցկամեկին
հավատով համեմ: Քրիստոսի հարություն
խաղաղության պատր փառքում և շո-
ղործակում և հայ կյանքում, բանիկ Հայոց Յի-
ղատանություն 95-րդ տարեկին իշխանություն
են ինքնիշխան հայոց պետականություն և վե-
րապարտում ապրող Միդրի իրականություն
կյանք, 20-րդ դարը մեր ժողովուրդի ուրիշ-
գլխուր, բանիկ հավատի ուղից այն առանձ-
նահատուկ պիտանք է, որով մարդիկ իրական-
ված են անընկճություն լինելու: Աստուծ փրկա-

րար կյանքի իրականացումները երկրի վրա, լի-
նելու Քրիստոսի փորձումներ Աստուծ առջև
(մանն, Բ Կորնթ, Բ 15):

Միդրի բարեպաշտ հավատալույցներ, Գլխու-
տաթի հարություն մինչ այսօր շուրջ երկու հա-
զար տարի, մարդկությունն անգի է հասարակա-
կան, տեսնելով գլխուց, պիտուտ լինի մարդկային գլու-
ղազանք տարբեր հանդիմանելով, ըսց արձա-
նագրած բոլոր մեղքերումներով համեմք՝ ըսց-
միջոց բերանք է հավատի բարի մարտը միդր: Այ-
սօր էլ համեմ այս կյանքի բարիքներ, ժամանա-
կաբար առաջնային են համարվում հավիտենա-
կյանքի, այսօր էլ աշխարհի գլխուց է պատերազմե-
րից, արտաստությունից, անհաշտություններից՝ հա-

ստարություն մեջ, ընտանիքներում, միջանմա-
կան հարաբերություններում: Եվ, ճշտարանակ, չի լինի երբեք խաղաղություն, անկախան բարեպա-
վածում և խնդրություն պանտե, որտեղ չի մղվում
հավատի բարի մարտը, որտեղ Քրիստոսի փրկա-
րան մարմնացումն են Բարեպաճի:

Մեր ժողովուրդը Քրիստոսին է ընդունել որ-
պես իր Տիրոջ ու Փրկչի և Նրան ապավինած
դարեի մեջ բազում փորձություններ և հարա-
հարել և իր համար փորձած գեղեցկամեկին
հավատով համեմ: Քրիստոսի հարություն
խաղաղության պատր փառքում և շո-
ղործակում և հայ կյանքում, բանիկ Հայոց Յի-
ղատանություն 95-րդ տարեկին իշխանություն
են ինքնիշխան հայոց պետականություն և վե-
րապարտում ապրող Միդրի իրականություն
կյանք, 20-րդ դարը մեր ժողովուրդի ուրիշ-
գլխուր, բանիկ հավատի ուղից այն առանձ-
նահատուկ պիտանք է, որով մարդիկ իրական-
ված են անընկճություն լինելու: Աստուծ փրկա-

Համայն հայության հոգեւոր
կենտրոն Մայր Աթոռ Սուրբ Էջ-
միածնից հայրապետական Մեր
օրհնություն ենք բերում աշխար-
հասփրոտ մեր ժողովուրդի՝ Ավետ-
ման շնորհագրար տոնի առիթով
է շնորհավորում կանանց ու մա-
րերին՝ Մայրության և գեղեցկու-
թյան օրվա կապակցությամբ:

Փրկչի մարդագնման մասին
Սուրբ Աստվածածնին տրված
իրեշտականայն ալեմիտին աշ-
խարհի փրկության աստվածային
խոստումի բարի լույսն էր՝ վկայու-
թյունը մարդու նկատմամբ Թաճո-
րյալ և անսահման սիրո ու հոգա-
ծության:

Մեր մարդանք է, որպեսզի կեն-
սագրագեն այս տոնի խորհուրդով
Աստվածամոր լուսավոր կերպարն
այսօր է միշտ ողջելիք և առաջ-
նորդի կանանք՝ ապրելու առ Աստ-
ված հավատով, ծառայելու իրենց
ընտանիքների բարություն և
ամրություն, մայրական հոգաճու-
թյանը դաստիարակելու արժանա-
կուր զավակներ մեր Դայերեցիք և
մեր Սուրբ Եկեղեցի համար:

Թող Սուրբ Աստվածածնի բարե-
խոստանքը Միսթին Ռոդին
մայրության շնորհով գարադար
բոլոր կանանց և խաղաղության
և բարության մեջ պահպանի
մեր մայրերին ու եղբայրին՝ միշտ
լիլորով լեցուն և ճշարակի, միշտ
գեղեցիկ՝ օրհնված առաքելու-
թյուններով:

Շարունակություն է՝ 2

ԵՐԽՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՎԵՋԱՐԱՆՈՒՄ

Ամենայն Հայոց
Կաթողիկոսն ընդունեց

30 մարտի

Չիքասասանի դեսպանին

Ն. Ս. Օ. Ս. Տ. Գաբրիել Բ ծայրագույն Պատրիարքը ել Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն ընդունեց Հայաստանի Հանրապետությունում Չիքասասանի ժողովրդական Հանրապետության Նորակազմի արտակարգ և լիազոր դեսպան Թիմոս Չալեկինին:

Վեհափառ Հայրապետը, ողջունելով դեսպանին, կարեւորեց երկու ժողովուրդների միջև հաստատված սերունդների բարեկամական կապերը և հույս հայտնեց, որ պիտի ծաղկուն քաջաշունամարդկության շրջանում այդ համագործակցությունը և վաղեմի կապարարման ու կցարժանաբանությունը:

Չուրյակ ընթացքում անդադրադադար աստիճանով նաեւ երկու ժողովուրդների հոգեւոր կապերին, ընդգծեց հոգեւոր կապի կարեւոր դերակատարությունը հասարակության մեջ՝ հոգեւոր-քաղաքական արժեքների ամրապնդման գործում:

7 ապրիլի

Թուրքմենստանի փոխվարչապետին

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն ընդունեց Թուրքմենստանի փոխվարչապետ Կիրիլ Մապարիկին:

Վեհափառ Հայրապետը, ողջունելով փոխվարչապետին այցը համայն հայության հոգեւոր կենտրոն, կարեւորեց երկու երկրների միջև սերտագործակցության խթանը, ինչը պիտի մատաստի հայ և թուրքմեն ժողովուրդների բարոյությունը:

Նորին Արքեպիսկոպոսը նաեւ խորհիմնեց այն Կիրիլ Մապարիկեի պաշտոնավարման շրջանը Հայաստանում՝ իբրեւ թուրքմենստանի արտակարգ և լիազոր դեսպանի մասնակցությամբ անդրադառնալով Մայր Աթոռի և Թուրքմենստանի դեսպանատան միջև ամուս չեմո համագործակցությունը:

Իր եղբայրագիտությունը հայտնելով Վեհափառ Հայրապետին ընդունելության համար փորձաքապետ Մապարիկին ուրախությունը հաստատեց, որ այցը կամ ամիսի մի քանի օրերում իր բարեկամությունը: Ժողովարարելով Նորին Արքեպիսկոպոսը ներկայացրեց նաեւ իր այցի մասնակցությունը:

Եկեման տունը նշվեց «Երվան» քրեակատարողական հիմնարկում

Ապրիլի 7-ին «Երվան» կանանց քրեակատարողական հիմնարկում անցկացվեց միջոցառում՝ նվիրված Մայր Աթոռի և գերեզմանային տունին: Ն. Ս. Օ. Ս. Տ. Գաբրիել Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի օրհնությամբ՝ միջոցառումը կազմակերպվել էր քրեակատարողական հիմնարկների հոգեւոր ծախարչության Կարտախանատու Արամ Կարապետյանի խնամքով և Մայր Աթոռի հայրողայք տան աստեղի կողմից:

Մայր Աթոռ Սուրբ Եջմիածնի միաբան Տ. Տաճատ արքեպիսկոպոսն ընդերեց Ամենայն Հայոց Հայրապետի Հնորակաղական ուղեգիր՝ Ալեքսանդր տոնի ատիթով:

Այնուհետեւ ժողովուրդական պարային համարներով, ազգագրական եղանակով և կրթական առանձին երեկույցումներով հանդես եկան Նոր Նորից հայրողայք տան աստեղը:

Միջոցառման ավարտին ներկայություն իր օրհնության խորագրով Նոր Նորից Ս. Ասրափա եկեղեցու հոգեւոր հովիվ Ս. Նորայր ավագ քահանա Քաղաքապետի՝ հոգեւորական կանանց հրեց կանանցով իբրեւ օրհանդես Աթոռ Ստովկանանով:

Հանդիպողական ներկա էին Մայր Աթոռի միաբաններ, քրեակատարողական հիմնարկների վարչության պաշտոնյաներ:

ՆԱԽԱՐ ԵՎ ԱՐԵՏԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՆՆԵՐԻ ՍԵՈՒՐՄԱՆ ՎԵՋԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄԱՅՐ ԱԹՐՈՒ ՄԻՐԻ ԼԵՈՒԹՆՈՒՄ

Ապրիլի 5-ին Մայր Աթոռ Սուրբ Եջմիածնում, հանրապետությունում Ն. Ս. Օ. Ս. Տ. Գաբրիել Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի, տեղի ունեցավ Մայր Աթոռ Սուրբ Եջմիածնի դիվանատան բացման արարողությունը և դիվանատան կառուցման բարեպարսեր տեղի և տեղին՝ Նազար և Արտեմի Նազարյանների մեծածնունդի հանդիսությունը:

Վեհափառ Հայրապետի առաջնորդությամբ տեղի և տեղին Նազարյանները և հանդիսության հրավիրյալները մտքորոշեցին դիվանատան շենք, որ Արտեմի Նորանուրի արարողություն, ապա դիվանատան տրամադրված գեղարվեստական հայտագրով հանդես եկան Եջմիածնի հայրողայք տան աստեղը:

Համերկի ավարտին ԲԲԸՎ-ի նախագահ Դերե Նորայանը ներկայացրեց բարեբարներին՝ Նշելով, որ 400

տարվա պատմություն ունեցող Նազարյանների գերդաստանը այսօր էլ իր ղեկավար և Արտեմի Նազարյանների շարունակում և ընտանեկան բարոյականությամբ: Այնուհետեւ մեծարարական իր օրհնությունը և զանազանները բերեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը՝ անդրադառնալով Նազարյանի ընտանիքի բարեբար դուրս և հայրենաշեն ձեռնարկներին: Նորին Արքեպիսկոպոսը նաեւ ընդգծեց Նորայանների դիվանատան կարեւոր նշանակությունը՝ Մայր Աթոռի աշխատանքների արդյունավետ կազմակերպման գործում: «Ուրախ եմ, որ այդպիսի արժանավոր հայրողներ ունենեք, ովքեր գիտեն նվիրաբերել և ընծայաբերել Աստուծոց իրենց պարտքած բարիքներն ազգին, Հայրենիքին և Արքեպիսկոպոսին Մայր Աթոռին: Շնորհով այդպիսի գավալներին է, որ շենանում,

պայծառանում են Մայր Աթոռ Սուրբ Եջմիածնի և ազգային մեր կյանքը»,- ասաց Վեհափառ Հայրապետը:

Նորին Արքեպիսկոպոսը նաեւ իր զանազան տալիս հայտնեց շենքը նախագահած անդամական ճարտարապետ Արման Ավագյանին, «Հորիզոն 95» շինարարական կազմակերպության տնօրեն Գազիկ Գալստյանին և Մայր Աթոռի ճարտարապետական խորհրդի անդամներին:

Վերջում խոսք ասացին Նազար և Արտեմի Նազարյանները:

Հանդիսությունը ներկա էին Մայր Աթոռի միաբաններ Տ. Սոսնս արք. Բերեթյան, Տ. Եզնիկ արք. Պետրոսյան, Տ. Փառնե եպ. Վերնիսյան, Տ. Արշակ եպ. Կապարյան, Տ. Մարտիրոս եպ. Գալստյան, ԲԲԸՎ վարչության անդամներ և բարեբար հայրողներ:

ԾԱՌԱՏՈՒՆ ԼԵՐԻՄԱՅՍՆ ԱՄՏԱՌՈՒՄ

Ապրիլի 11-ին Մայր Աթոռ Սուրբ Եջմիածնի մեծածնունդի օրը Նորայան անտառում Ն. Ս. Օ. Ս. Տ. Գաբրիել Բ ծայրագույն Հայրապետը և Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի նախագահության, ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակում, ՄԱԿ-ի տնօրեն Դոմինիկ Գերլանդի, Երևանի համաշխարհային խորհրդի իր հայաստանյան Կոր տնօրենի միջնորդությամբ բարեբարներին հիմնարկում է ԵԿԼՕՏ հիմնարկի մասնակցությամբ տեղի ունեցավ ծառատունկը:

Ծառատունկի նախաձեռնելով էր Մայր Աթոռ Սուրբ Եջմիածնի, ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակի, Կոր տե-

ղան հիմնարկում և «Ծառատունկ» Հայաստանի կազմակերպության կողմից:

Ծառատունկի կազմակերպիչները Մայր տաճարում մասնակցեցին տարբեր տարիքների արդյունավետ կազմակերպման գործում: «Ուրախ եմ, որ այդպիսի արժանավոր հայրողներ ունենեք, ովքեր գիտեն նվիրաբերել և ընծայաբերել Աստուծոց իրենց պարտքած բարիքներն ազգին, Հայրենիքին և Արքեպիսկոպոսին Մայր Աթոռին: Շնորհով այդպիսի գավալներին է, որ շենանում,

պայծառանում են Մայր Աթոռ Սուրբ Եջմիածնի և ազգային մեր կյանքը»,- ասաց Վեհափառ Հայրապետը:

Նորին Արքեպիսկոպոսը նաեւ իր զանազան տալիս հայտնեց շենքը նախագահած անդամական ճարտարապետ Արման Ավագյանին, «Հորիզոն 95» շինարարական կազմակերպության տնօրեն Գազիկ Գալստյանին և Մայր Աթոռի ճարտարապետական խորհրդի անդամներին:

յուն մարդկությունն ստացել է Սուրբ: Այս ծառատունկի էլ նման մի ծառակ է: Մեք օրհուր մեք բոլոր նման ծառակներին ու միջոցառումները եւ Սուրբ գործակողներին եւս հայրուն նման միջոցառումների կազմակերպիչներին»,- Նշեց Նորին Արքեպիսկոպոսը:

Այս տեղի ունեցավ ծառատունկը, որն այսպեւ ներկայումս եւս խանդավարությունը:

Ներսիսյան անտառը հիմնարկվել է Ամենայն Հայոց Ներսիս և Մկրտչապետի Հայրապետի կողմից և ընդգրկվել է ավելի քան 100 հեկտար տարածք՝ անտառային 30 հազարից ավելի ծառեր, հիմնականում թխրներ, այնպիսի ծառեր, որոնք ի հաճանք կույրել են Ներսիսյան քեղուր: Մասնաճյուղ մեծաքանակ տնտես է 20-րդ դարաւազքին և Նույն դարաւազքին:

Լուսինյան կողմից՝
ՍՈՒՐ ԱԹՐՈՒ ՄԻՐԻՄԻՍԻ
ՏԵՐԵՎԱՅԱՆԱՆ ԴԱՄԱՆԱՐԻՐ

ՀԱՅՈՑ ԿՈՄՄՈՒՆԻՍՏԵՐ
ԴԱԿԻՑ ԴԱՐԱՆԱԴԱՐԱՆ
(1590-1629?)

Սկիզբը՝ թիվ 4-6

[illegible]

Նում են, եւ Գրիգորն ինքն է իրա-
կանացում ծնողների ուխտը: 1581 թիվս գալիս է Երուսաղեմ,
հետո լինում է Դոմոմում, Սում եւ
վերադառնալով Երուսաղեմ՝ իր
ծեղն է վերցնում մատակարար-
ւորչայան գործը: Նրա գործունեու-
թյունը շատ օգտակար է եղել Ե-
րուսաղեմի պատրիարքութայանը.

քանի որ կարող անձ էր: Դա էր պատճառը, որ Կեսարացին է նրան նշանակում է նույն պաշտոնին:

Հիվանդանոցն հիտը երկրյա կա-
նաց է. Դոյս պատորիքի արտո-
րին: Կեսարացիք կողմակցեցե-
ն իսկ տապալեցին եւ պետորե-
կողից ավանդացին Կեսարացու
պատորիքութիւնը: Եւ Դոյսուն:
Եւ եւ 1611 թիս սեւեռեցին հաղ-
թանակ մտոր գործեք կայսրու-
նիցն յայրաբանք: Այս սեպագա-
նակն էին իսկա երալ իր հակա-
նակորդ իմպերիականն նկա-
մամբ: Շատ ցանցե՛ք Տրապիզոն
կայսրու 1621-իս Եւ Դոյսն իս-
կա Գորիզ Դարսանկեցին, իսկ հու-
նիսին է՛լ Չաքարից Կանեցին:
Հոյնից, որ եւ զնացե՛ր իր որպե-
նեք իսկա: Կեսարացիք հալածե-
ն մարտու Է Եսանկան իսկա:

այս հատվածները հավասարա-
բալ քառանկի միջև միջև»¹ ի-
րականացնելով հակոբյանների հա-
մալիք թնդելի վրա: 4. Պոլիպո-
լատորիանային նախկինների
հրովակների սահմաններով, բա-
շի և ընկնում Չաքարի Կանե-
ցուն՝ հրեղեղի որպես պատ-
նի դիրք: հուլիսի բաժնի և ընկնում
Ուռեխիսի՝ քաջատուրպան Շա-
տուրիս, այսինքն՝ եմրուպակա
թնդելի՝ քաջատուրպան Ռոտու-
թիսի, բաշի որ այն, լիսեղի և
քաջատնեցու հայրենական զարու-
թը, թրլովում և նրան: Դրան գու-
մարանիսի փոքրափական թնդ-
ելի:

[illegible]

մելիան՝ Ղալաթիայի հետ միա-
սին: Միայն այս բաժանումից հե-
տո հուլը դիտվեց հիմնական
պատրիարք: Որքան էլ պարմանա-
լի լինի, ինչպես հաղորդում է Գրի-
գոր Ղարաբանդեցին, 1615 թվին
կրկին Կեսարացին տիրանում է
պատրիարքությանը:

Լավ էլին գործերը նաեւ Էջմիածնում: Մեքիստեղծը ձերբազակվել էր Շահ-Աբասի կողմից, իսկ Չաբարիա Վանեցին, օգուվելով դրանից, մի երրորդ նամակ ուղարկեց Յոմս: Զանկանակ է, որ դա էլ առանձին կաբտեռություն չունեցող գրություն էր: Եվ, իհարկե, չնայած հոռմեարգավանների պնդումներին, պաշտոնական նամակ էր:

Այս վերաբերման արժանի շարժումներն իրենց գրեթե փաստաբանի դի-
հիսմանակողմնորոշել են իշխանության
դեմ: Կարելի թագավորի ճամփա-
նը փախավ Կովկասյան լեռներ,
իսկ թագավորի թագավոր Լավրան-
դի գերի ընկավ և պալատի
ճամփանը տարեկանը երեքիսկե-
կեսի ու մահախնայանքների,
իսկ տրակն ճարդը չուղեվանով
մահախնայանքալու: Այստեղում
ստեղծվեց: Գրողները հա հարմար
վախի ստեղծել՝ պատմությունը
արձագանքում: 1611 թվաթիս Կոլո-
ւսի Մուրադ փաշան ընե բանակով
արշավեց դեմ թագավոր: Դրանի հա-
ջարակալանք՝ արաբից շահն ա-
նաշուրկեց հաշտությունը թաղ-
մանը, որպեսզի Մու խնդիրներ
թագավոր: Փառաբանել՝ մու հաշտու-
թյունը կնքվեց 1612 թվաթիս՝ սեպ-
տեմբերի միսին: Մարտիկներն առի-
թուսը սուլթանին անցրե երեւո
տարիներ: Մեջիցիներն իրեն
դիրքը ընդ երեսունի ու Մու Տու-
րանի մեծամեծներին, որ ստիպի
Դափի կաթողիկոսին վերադառ-
նալ: Երբեքներ, և կարողանա
մուս օմախուրդներն ցուցաբե-
րել: 1612 թվա կնքվեցին Դափի
վերադառնալով Երբեքներ՝ Մարտի-
կոսը եպիսկոպոսի հին: Այդ երե-
տեսներով՝ Մեջիցիներն ինքն ե-
րեսունը բողոք են եղավ Երբեք-
ներ: Դրանով ու միայն հարաբերակ-
ցելն արդյունք ուղարկավ՝ ծնելով
Լաւրան, որպակալություն և հա-
կապակալություն: Այս տրակն ճար-
դը

դացավ և անգամ ձերբակալեց
Հաճիթին, քանի որ Ամիրդուռան
տրան էր քաջաշատանու: Հաճիթը
ստիպված դիմեց Շահ-Աբասին, ո-
րը Գորիոն էր գտելով: Բողոքը
լավ ընդունեց, և որոշվեց Մեյի-
ստեղծին պատժել, քանի որ նրա
Ակսուտնորը հակակրթուեց ուներ:
Կա ընթացքում Ակետիսը աթոռա-
կիցն անկամ փորձեց հակաթոռ
կաթորելուսն դրանալ: Հաճիթն է
Մեյիստեղծին Էջմիածին գալի
ստիպեց Ակետիսին հեռանալ էջ-
միածինք և գնալ Ամիր, այնտե-
ղից է՝ Երուսաղեմ:

[illegible]

Շարունակությունը՝ էջ 5

**ԳՐԻԳՈՐ
ՆԱՐԵԿԱՅԻ**

Եկեղեցու սուրբ վարդապետների մեկնությունն այն բանի, որ սովորեցրեց մեր Տերն Իր աշակերտներին՝ ասելով. «Հայր մեր, որ Երկնում ես», եւ երանցով՝ բոլոր հավատացյալներին [սովորեցրեց] աղոթել մեր Տեր Հիսուս Հրիստոսի Յոթը:

Ինչո՞ւ է ասում Չա՛յր մեր, որ երկնքում ես:

Քաղցր, սիրոնեղծ և չնըրհալ ախտ՝ յոյր բառով (գարսպաճու յոյր բառ է) հազվադեպ մեկ նախ էր եղել այդպես հավանում ենք երեք Ամենի աղամյաներու, եվրոպայի և ցրիստոսյաններու՝ ո՛ր առու է ո՛ր էգ, ինչպե՛ս հիշքը՝ Աստված, մեկ է, յոյր բառով հազվադեպ է յի սակակ եղե՛ Քաղցր Սերը պարճաճում է երկուս, և երեք յի զորանքայն, Աստվածաճուրաբ, զորանքայն հալոյն է կամովն, ինչ ինչ հիշք մեկ է ինչպե՛ս ինչպե՛ս, յոյսկ և կամենում եւս, ուստի եղե՛նքովն՝ ողջ աշխարհով է եղե՛նքս, ողջ պարճաճում է, եթե մեկ հոգի ինչ է անապատում ա՛րողը ինչ ինչ, ի՛նչ կարող աւսել, ո՛ր է՛ալ յի, ո՛ր երկնքում էս, ա՛յլ է՛ալ ի՛նչ ի՛նչ, (այսինքն) (այլ) քակա՛նքս բոլոր ցրիստոսյաններ, ծովում ինչն են՝ ցամաքում, երե-

դեցակաս թե աշխարհական, ո-
րոնք կազմում են Զրիստոսի ան-
դամները՝ իրենց գլուխ ունենալով
Նրան, որոնք եղան տարբեր ժա-
մանակներում՝ [սկսած] առաջին
նահապետներին և մարգարենե-
րից, ըսեմի նրանց նույնպես քրիս-
տոնյաներ եւ օծյալներ էին ան-
կապվում եւ առանց Զրիստոսի
էին, եւ պիտի ինքն:

«Յարմ տեղ, որ երկրորդն էս»:
Որքան հարուստ էին եւ բազմաթիւ, որով եւ մեզ օգնող բնօրէն ծեղել, ցավակեցին ու ազգականներ ունեն, ամառ քաղաքում եւ հաստատուել աշտարակում ամապակեց հզոր ցավակեցողութեան թէ անվախ ստատակներով եւ անհոգի անհոգի քաղաքներ ունեն, որոնց հետ իրականում ուրեքն իմ եմ են, մեզ մենք ստորում եւն. երբ մէկ ստորից ու շրջակայքներից (աղօրթ եւն) քարոնացանք երկրէն Յորդ, այդպէս եւ հավատում եւն, որ մենք եւն կրակն իրն՝ կրակն աղօրթներէն մէկ եւն, եւ բոլոր քարի գործերով անբաժանելիքն ենք բեռեւելով իրենց հետ իր ամբողջով եւ ամբողջով եւն հարկաւ իրենց եւն:

Բայց ամառն, որ եւն եւն եւն, միայն այնտեղ եւն սահմանակցութեամբ կրկ անբաժանելիքն ընկողն էր, ամբողջը, որով միացաւ:

տի մեկ հատիկ, վերցնում է երեւա-
ցող ու անեղանդ թրջող արարած-
ներին, այլ հնքը մեր ներսում: Մեր
մեջ է «ներգավոր եւ ո՛չ հեռավոր»
(Եղեմ. ԻԳ 23), ինչպես հնքն է ա-
տում: Եվ որպէսզի երկրավորը
ցնորներէից ու այս անցավոր աշ-
խարհի պատրանքներից հեռացն-
վեց է մեր փոքն ու ուշադրութիւ-
նը դէպ երկնում, որ տեղն է ան-
մահների ու հափառանակն է ուր:

Տերն աագ, որ դնենք մեր գանձե-
ր՝ անհնաւալի քաւալում, որ ան-
մաշտելի է գողերի ու ցեցերի հա-
մար (տե՛ս Մատթ. Ե 19), Լաւե Պո-
ղոսն է պաշտպիրում «միշտ խորհել
վերին բաների մասին» (Կողոս. Գ
2), որ շինված ունենք անձեռա-
գործ ու հալիտեսնակաւ տաճար,
այնտեղ, ուր էինք, երբ ամենէ
էինք՝ դրախտում, որը Պողոսը երկ-
ուր Եփեսոս ակնարկում էր՝

այս մասով է երկնավոր բաղիթներն
նախ քան թե տեղը անմահներն, այլ ոչ թե
Մեղեքոյց Մեռածներն: Անաստ
նողին ասում էր. «Մեռելների եր-
կին դեմ եմ քո առջե» (Դուկ, Ե-
18), ուր՝ հոր՝ մոտ, դարձած գրա-
ւոր է տեսագույն նախկին պատմու-
մանը՝ մեծ եղի գեղեմով: Զեռանա-
լի բոլոր մեղեքոյցի՝ այստեղ պա-
հին աչքերը, այն ինչ տրտում, նա-
խ յե երկնյաներն երկնիքի՝ իրեն սե-
փական գավազի ու հայտնեցող
նշաններով, ուր իրանավայցե երկր-
պագադույուն անել՝ հուսով ծայե-
լի ուր ողորմանիս:

«Յոռ տղիք լիկն Ես անուր»:
 Սյւ է հարգաւարտ եւ սիրելի որդիք
 համար, ասին խնդրէ շող փայլը
 եւ ոչ պակաս, ե՛տ ասլ է որ ասաց
 «Յոռ տեսնէ ի՞նչ բարի գործերը
 փառաշուքը» (Մատթ. Է 16): Բանը
 որ ինչ բարի փայլք այն տեսնուող
 միջ փառաշուքն է առկայ Լուստն
 կի՛ն չար գործերը դառնուն եւս խա-
 հոյութեան պատճառ, քան այն խա-
 հոյութիւնը, որ ասուն է մարգարէն. «Կի՛ն
 ծէք, որովհետեւ ձեր պարտաւոր-
 ւի անունն է հայրիպիկութիւնը»
 ներք մէջ» (Եւ 5Գ): Եթէ Կի՛ն
 գործելի է ինչ ծէք տեսնուն եւ, ա-
 մուն եւ, թէ որպէս ի՞նչ Լուստն
 ասանակամաբ որեքնդ եւս պրկու-
 ղաքով:՝ որովհետեան անունն ասլ
 է, որ շնորհք է՞պէս տուր ետեղեղն
 եւ հաւուն, այսինքն՝ ճշմարիտ
 եւ որ տեսուն էք հայրական ճա-
 ռակգործելոյն:

Շարունակությունը՝ էջ 1

